

SÜMEG ÉS VIDÉKE

(SÜMEG-SZENT-GRÓT.)

TÁRSADALMI HETILAP.

A SÜMEGVIDÉKI GAZDAKÖR ÉS A SÜMEGI NÉPBANK HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden vasárnap.

HIRDETÉSEK: 2 hasábról poltárral egyszeri hirdetésnél 10 H., többszörli hirdetésnél 14 H. — Hivatalos hirdetésnél minden szö 4 H. — Hirdetéseket és díjakat HORVÁT GÁBOR nyomdájába küldendők.

Előfizetési árak:		Feladvány szerkesztő:		A lap szellemi részét illető közleményeket a szerkesztőséghez kérünk.	
Egész évre	8 kor.	ÉLES KÁROLY.		Előfizetési pénzek Horvát Gábor könyvnyomdájába küldendők.	
Fél évre	4 kor.	Leptulajdonos és kiadó:		Kéziratokat nem küldünk vissza.	
Negyed évre	2 kor.	HORVÁT GÁBOR.			
Egyes szám ára 20 fillér.					

Készülünk a télre.

Sivár perspektívát tár elénk az őszi nyomasztó érzés fog el, ha a télre gondolunk. Miből fog a hideg, semmit sem jövedelmező télen át megélni a föld népe, amellyel oly mostohán bánt el az idén a föld? Nemcsak hogy ruhára, vetőmagra való alig marad az ország számos vidékén, de biztos és szomorú kilátás van arra, hogy január táján már betevő falat sem lesz sok helyütt. Falvak, járárok lesznek, ahol ismeretlen fogalomná válik a szegény nép között a buza vagy rozskenyér, a hús, de még a tej és a vaj is.

Az esőzés, mely hónapok óta tartó tikkasztó szárazság után végre bekövetkezett, igaz, hogy javított valamelyest az általános helyzeten. De csak ott javított, ahol még volt javítani való. Sok helyütt nem használt már az eső, mert a perzselő napugarak kiégették mindent. De még ott is, ahol használt az eső a gyökereken álló növényzetnek, panasz és sópánkodás hangzik minden gazdálkodó ajkáról, mert az eredmény nemcsak hogy messze marad, mind minőség, mind mennyiség dolgában a tavalyi mögött, de még csak össze sem hasonlítható vele. A rossz természettel sújtott gazdák ezzel a hozammal még a saját természetben való szükségleteiket sem fogják fedezni, hol marad még az adó? a télre való? a gyerekek iskoláztatása? Ha nem is éhínség, de a legnagyobb nélkülözés színhelye lesz tehát még az a vidék is, hol

nem perzselte el mindent a pusztító nap-sugár.

Ezzel a súlyos helyzettel, amely okvetlenül be fog következni, számolni kell már most. Az állam és társadalom tőle telhetőleg tegye meg az óvóintézkedéseket abból a célból, hogy a nyomort enyhítse, vagy legalább is elviselhetővé tegye.

Mert borzasztó a gondolat is, hogy Európa tejjel s mézzel folyó Kánaánjában, a művelt világ éléstárában, az Alföld és a Dunántul istánáldotta földjén éhínség pusztítson s éhínségnek essenek áldozatul erőteljes férfiak, gyámoltalan gyermekek és aggok.

Szervezkedni kell országszerte az országban a nélkülözés ellen. Nagy munka ez, melyből elüljárásnak, városnak, megyének, államnak s a társadalom minden egyes tagjának egyaránt ki kell vennie a maga részét. A nagy, általános jótékonyági akciónak százféle módja van, melyeket a helyen még körvonalazni sem lehet. De mindenütt a helyi viszonyokhoz mérten a legjobban tudjuk, milyen arányú jótékonyági akcióra van szükség és ahol e szép hivatást komolyan fogják fel, ott nem is lesz olyan inség, mely az emberek egészségében és életében tenne pusztítást.

Az állam teendői már inkább körvonalazhatók. Első sorban a lehető legkiméletesebb módon járjanak el az adóuzedés terén s adókievetések és elengedések dolgában a legmesszebbre menő módon vegyék tekintetbe a gazdák sú-

lyos anyagi helyzetét. Az az érv, hogy az államnak is nagy kiadásai vannak, e viszonyok között helyét meg nem állja, mert ez állam százmilliónyi kölcsönökkel segíthet magán, míg a gazda éhen halhat, mert nincs egy koronája.

Másodsorban munkát kell adni a szegény népnek. Itt vannak a beruházások. Ha a megszavazott kétszázötven milliónyi építkezésből az idén az előirányzatnál még egyszer nagyobb mennyiséget fogantatosítanak, ez alig jelent nagyobb megterhelést az államra nézve, de százazrek nyomorán segíthet. Ez becsületesebb, egyszerű és biztos módja a segítségnek.

S e helyen nem hagyhatjuk figyelmen kívül a közönségnek azt a nagy zömét, melyet közvetve sújt az inséges esztendő a nagy drágaság által. Már egyre-másra üt fel fejüket a drágaság hiénái, pékek, hús-vágók, tejszállítók nyakrafőre emelik az árakat, hogy a köznyomorból busás haszonra tegyenek szert. A hatóságok szigorú kötelessége az élelmiszerek szolgáltatóit ellenőrizni, hogy ne élhessenek vissza a sanyarú helyzettel. Kár, hogy nincsen meg, mint a középkorban volt, az az inségtörvényünk, amely börtönnel sújtotta azt a termelőt, kereskedőt vagy iparost, aki kénye kedve szerint csigázta fel az élelmi szerek árait. Nagyon is szükség lenne most egy ilyesfajta törvényre!

Jó szerep.

— A Sümeg és Vidéke eredeti tárcája. —

As asszony. Abban a korban, amelynek illatos virulása öt-hat esztendővel téveszti meg a legnagyobb conaisseurt is.

A férfi. Harminc esztendő körül, de a szerelmi viharok vágya kezd már benne derék és nyugodt polgári jólét megbecsülésébe csillapodni.

A leány. Üde gyerek, elpirul a lelke a boldogságtól még csak arra a gondolatra is, hogy öneki szabad lesz már azt szeretnie, akit a papa meg mama méltónak tart erre.

I.

A férfi: Háborus hangulat?

As asszony: Kezdem ünni a dolgot.

A férfi: Ez tehát a bevezető zene a kitesékeléshez?

As asszony: Ez a kérdés egy darab a maga énjéből. Érti és tudja, miről beszélek, de azért sem úgy akarja tudni. Olyan az utóbbi időben a magaviselete, a modora, a hangja, hogy mind egyik külön-külön vérig sértő és ha azt mondom csak, hogy unom a dolgot, még előzékeny is vagyok.

A férfi: Mindenesetre, de — önmaga iránt.

As asszony: Ne merjen így beszélni...

Azt mondom, hogy unom a dolgot, mert reszketek a megaláztatástól, hogy így bánik velem.

A férfi: Tehát elégia?

As asszony: Azt képzeli, hogy e minden áron mosolygó nyugodtság másnak tűnik előttem, mint a micsoda?

A férfi: Ejnye, kezdek kíváncsi lenni...

As asszony: Csodálatos: három esztendő alatt az összes hazugságaiban nem volt annyi rosszaság, mint ebben az egyetlen mondatában.

A férfi: Csak rossz vagyok? Miért nem gonosz?

As asszony: Nevezdük e néven: gyalázatos.

A férfi: Engedelmet: végre is én nem azért vagyok a világon, hogy eltérjek magától olyanokat, amiért mindenkit mást összetörnék.

As asszony: Mindenekelőtt igyekezzék azt az előbbi, minden áron mosolygó nyugodtságot megtartani, aztán pedig ne mondion ilyen nagyokat.

A férfi: Nem vagyok hajlandó...

As asszony: Mire? Meghallgatni, ha a szemébe mondom, hogy teljesen értem magát, hogy teljesen tisztába vagyok, mi a célja valami három-négy hét óta a manővrozásának!

A férfi: Ó ilyen szép beszédre ismét csendes és jó fiú leszek.

As asszony: Nem kerül megerőltetésébe, sokkal fáradtságosabb magának a mű-önérzet mű-fellobbanása.

A férfi: Elbirom ezt a ledorongálást is...

As asszony: Mondja három esztendő által volt olyan nap, hogy nem láttuk egymást!

A férfi: Ha nap volt is, de este nem.

As asszony: Ne szórja annyira a sziporkákat.

A férfi: Igazat mondtam...

As asszony: És három hét óta? Hányszor volt itt?

A férfi: Ebben a pillanatban nem tudok egész határozott feleletet adni.

As asszony: Hallja, ne utáltassa meg magát teljesen; ne legyen gyáva is...

A férfi: Kérem...

As asszony: Megmondtam: ne legyen gyáva is... Mindössze kétszer méltóztatott három héten belül öt-öt perces látogatást tenni...

A férfi: Igaz, de lehetetlen volt...

As asszony: Szegényke... A rettentő elfoglaltság tartotta vissza...

A férfi: Az is, meg...

As asszony: Meg más valami is... Vagy nem gondolja, hogy tisztességesebb volna, ha nyíltan beszélne? No, ha nem mer, majd én megteszem maga helyett. Tehát legyünk a kifejezésekben precízek. Nem: más valami, hanem: más valaki volt az ok.

A férfi: És ha így volna?

As asszony: És ha így volna?... És... ha... Maga ezt csak ily nyugodtan kérde?...

A férfi: De kérem, de hiszen az imént a nyugodtság volt a kedvére való...

As asszony: Ne... ne beszéljen így.

Mondja, ugy-e nem szeret már?

A férfi: Hazudnám, ha ezt mondanám.

As asszony: Mondd hát, hogy szeretsz...

A férfi: Ezt érezni kell...

Zalavármegye az 1848—49. évi szabadságharcban.

Megrendelési felhívás ily című könyv *bővített* kiadására.

A fenti cím alatt 1889-ben 176 lapra terjedő könyvben megörökítettem ama főbb eseményeket, melyek Zala vármegye területén lefolytak 1848—49-ben.

A munka nem volt teljes és hézagatlan, pedig csak megyénk levéltárából is 12 napig szedtem hozzá az adatokat. De hézagossága mellett is annyira érdekes volt, hogy az első kiadás (500 péld.) már régen elfogyott.

Első megjelenése óta 15 esztendő telt el. Az akkori 6 éves gyerek is 21 éves ifjú ma már. Ezek könyvem nem ismerik. De hány 40—50 éves ember van még megyénkben, akik csak annyit tudnak 48-ról: hogy bi-ony jártak itt-ott horvátok, németek, táboroztak itt a nemzetőrök, honvédek. Elég ez vajjon? Nem. A zalai magyarnak hazafias kötelessége részlete- sen tudni azt is: kicsoda, kinek a nagyapja, atyja, anyja, testvérei hol és mikép szolgálták a szabadság, a haza ügyét; mely városok és falvak hogyan viselkedtek az ellenséggel szemben; ez és az az ütközet hogyan folyt le a megye területén?

Könyvem első megjelenése óta én nem nyugodtam. Sarkalt a becsvágy, tüzelt valami arra, hogy munkámat minél teljesebb és hézagta- labbá tegyem. Legyen benne minden, ami csak történt a megyében, aminek csak érteke, becste- lete van. Legyen benne mindenki, akinek csak némi fontosabb szerepe, tette is ha volt akkor Zala vármegye területén, sőt a határokon túl is. Legyenek megörökítve s emlékül hátra hagyva a jövőnek, hogy — „kik voltak a honvédek, hogy annyit emlegetik nevüket?” Kik voltak főképp a zalai honvédek?

Össze is szedtem a 15 év alatt megint annyi újabb adatot, hogy könyvem *bővített* kiadása 350—400 nyomtatott lapra fog terjedni. Vaskos könyv lesz tehát, érdekesebbnél érdekesebb tartalommal. Nincs valamire való család Zala- ban, melynek neve elő ne jöjjön a könyvben; nincs város, de nagyobb falu sincs megyénkben melyről szót ne ejtenék. Mert összeszedtem, amit csak lehetett.

Mindazonáltal akinek birtokában volna va- lami vonatkozatos irat, nyomtatvány, újság, amelyről gondolja, hogy arról én aligha tudhat- ok, küldje azt be nekem, hogy feldolgozhassam, hálás köszönettel fogadom.

Könyvem kiadásához azonban pénz kell, sok pénz. De nekem pénzem nincs. Olyan mecená- som sincs, aki viselné az előleges és nyomtatási költségeket.

Én tehát Zala vármegye hazafiasan érző és gondolkodó közönségéhez fordulok avval a kérés- sel, hogy *előleges megrendelésekkel* tegye lehetővé ki-kik nekem, hogy könyvem *bővített* kiadása meg- jelenhassék. Ha a pártolás nagyarányú lesz, ké- peket is vehetek föl a munkába.

A könyv megjelenik 1905. év *húsvétjára*. Az előleges megrendelők 3 korona kedvez- ményes áron kapják. A megjelenés után 4 ko- rona lesz az ára.

As asszony: Mondd ezt, mond, tégy akár- mit, csak szeress . . . Éreznem, tudnom, látnom kell, hogy szeretsz . . . És ugy-e nem hagysz el soha?

A férfi: A lelkeimmel soha . . .
As asszony: A lelkeiddel? . . . Megölsz . . .
Hát más valaki . . .

A férfi: Legyen belátásod. Arról a más va- lakiról azt fogja mondani a világ, hogy a felesé- gem és én magam is kénytelen leszek majd ezt elhinni, mert szép és lágy orgonaszó mellett je- lenti ki ezt rólunk egy feketeruhás bácsi. Az egész világ elhiszi, tehát nekem is el kell hinnem.

As asszony: Ne gázolj rajtam . . .
A férfi: Én a tied maradok . . .
As asszony: Nem bírom ezt el . . .

A férfi: Legyen eszed. Sem az orgonaszó, sem a feketeruhás úrnak kenetteljes beszéde nem változtatnak mindkettőnknek szerelmén. Talán csupa cinizmus, talán csupa rosszaság, ami be- lölem beszél, de ennek így kell lenni: megnösi- lők . . . Nem mondhatnám, hogy egészen kedv- telenül megyek bele az ügybe. Csak éppen az én szempontom különbözik attól a kisleánytól, aki újján viseli majd jegygyűrűmet. Én tudniillik engedékeny úr leszek mellette. Elég jó fiú va- gyok ahhoz, hogy ne ábrándítsam ki az impesz- szióból, amit első pillanatban nyert felőlem . . . Nevetsz, hogy engedékeny leszek? . . . Szükséges ez nekem. Mert a kis lilimmal bevonul hozzám a vagyon. Elég becsületes vagyok, hogy ezt így nyíltan kimondom. A többi is szóról-szóra így

A 3 koronát *azonnal* be lehet küldeni. Lehet pénz beküldése nélkül is rendelni előlegesen; ez esetben az aláírás kötelezi az illetőket a könyv kiváltására azonnal, mihelyt a munka a sajtót elhagyja, miről a megyei lapok újján vehetnek tudomást.

De kérem a *zalaiak* pártolását azért is, mert a munka *Zalára szól csupán*, más megyéből tá- mogatásra tehát nem számíthatok. Aki tehát zalai magyar e felhívásomat olvassa, az ne várjon má- sokra, hanem *rendeljen azonnal!*

Minél több lesz a megrendelés, annál terje- delmesebb lesz a könyv, annál csinosabb lesz a kiállítása. Ugy akarom, hogy méltó legyen Zala- vármegye szép híréhez, a múltban szerzett dicső- ségéhez.

Megrendelést gyűjtőknek minden 10 pél- dányra egy ingyen példányt adok.

Siessen ki-kik a megrendeléssel, hogy f. 1904. október hó 1-éig (legkésőbb okt. 15-ig) már tud- hassam: hány példányt nyomassak a munkából s a nyomda is hozzáfoghasson a dologhoz, mert idő kell a nyomdának is, könyvkötőknek is.

Jó barátaimat, ismerőseimet különösen is ké- rem megrendelések gyűjtésére.

Maradtam hazafias tisztelettel
Zalaegerszegen, 1904. szeptember 1.

Novák Mihály.

Forgács.

Sümege nem csupán a kis gyerek parté- liján (előke, ruhavédő) kevélykedik ott ékes be- betűkkel ráhímezve a mondás:

— Én vagyok az úr házban!

Valóságban is az az apróság parancsol az egész háznépnek a komoly képi papától és a vajszívű mamától a gyerekdajkáig. Már t. i., ahol dajka is van. A gyerek akarata mindenható s az engedelmesség fogalmát csak a papa meg a mama ismerik vele szemben.

Hát még ha beteg a gyerek!

No akkor valóságos zsarnoka a háznak. Az történik, amit ő akar, tesz kénye-kedve szerint.

Azért gyakori eset, hogy kanyarótól tarka kisdedek, gyerekek künn járnak-kelnek az uccán. Mennek és cipelik a bajt házról házra. Mert nincs szülői hatalom, amely ágyba fektetné a makrancos gyereket.

Persze a legtöbb gyereket mégis csak ágyba nyomja a baj. Ezt azután csapatosan látogatják az uccabeli pajtasok. A szülőknél se gondolja, se ereje, hogy ezt a méltelyező látogatást meg- akasszák.

— Jézus, Mária, mit mondana a komám- asszony, ha látogató gyereket kiutasítanám a házból.

No, meg a beteg Pistának, Marcsának is jól esik ott az ágyban, ha a pajtasok előlik vele az időt s a mamát fölmentik az ápolás alól.

Igy terjed a nyavalya s válik hamarosan járványossá a baj.

Hát kérem, ne parancsoljon a „papa meg a mama kedvence” hanem engedelmeskedjék. Ezt jövője is szigorúan parancsolja. Mert az a gyere- kék, aki nem tud engedelmeskedni, soha tud parancsolni se, önmagának se, szenvedelmé- nek se.

gondolkodik. Csakhogy az egyik annyira pózol, hogy más előtt is tagadja, a másik meg olyan színész, hogy önmagának sem vallja be . . . Száz közül csak kettőben nem a kényelemszeretet a házasságok gondos szülője. No, én nyugodt lé- lekkel állapítom meg, hogy az én szerepem nem tartozik e közé a kettő közé. Mindez megváltoz- tatja a külső életemet, de belülről az maradok, aki voltam. Szeretek és szeretni foglak. És, aki téged szeretett, az mindig a tied marad . . .

II.

A leány: Még négy nap . . .
A férfi: És boldogok leszünk.

A leány: Szólj, igazán lehetséges, hogy ilyen szép az élet?

A férfi: Lehetne más te melletted? . . .
A leány: Ugy-e, még ezt soha senkinek sem mondtad?

A férfi: Soha!

A leány: Reszketek, hogy nem a lelked igazságát mondod . . . Sohasem szeretted még senkit?

A férfi: Így — soha?

A leány: Szédülök . . . És ha egymáséi leszünk, akkor is fogsz szeretni? Mindig?

A férfi: Aki téged szeretett, az mindig a tied marad . . .

Fáy Nándor.

Ha pedig beteg, fekdjék le, külföntsék el az egészségesektől, mert ez az egyedüli orvos- sága a baj izolálásának.

Akinél nem így történik, ott a szülői sze- retet — majomszeretet.

Bárd.

H I R E K.

Uj tankerületi főigazgató. A király *Spitkó* Lajos székesfehérvári tankerületi főigazgatót a budapestvidéki tankerület főigazgatójává, szé- kesfehérvári tankerületi főigazgatóvá pedig a VI. fizetési osztályba való sorolás mellett *Váradi* Károly debreceni kat. főgimnáziumi igazgatót nevezte ki.

— **Szegedy Róza emléke.** Kisfaludy Sándor- nak és nejeinek hamvait a múlt ősszel egyesít- tette a kegyelet. Ez egyesülésnek látható jele is immár megérkezett. Istók János jeles fiatal szob- rászunk e héten magával hozta Sümege az em- lékművet. A bronzból öntött mű kerek lap, amely- ből Szegedy Rózának kiválóan sikerült arcképe emelkedik ki, körüle e felirással: *Szegedy Róza*. A kerek lap aljából rózsákból font két láncc nyu- lik le. A mű hossza 120, szélessége 112 cm. Az emlékművet tegnap helyezték rá Kisfaludy Sán- dor szobrának oszlopára. Fölötte ugyancsak bronzból a Kisfaludy és Szegedy család egyesít- tett címere lesz látható. A művet deszkaburkol- tattal látják el. Leleplezését — mint értesülünk — a jövő október hónapra tervezi a kaszinó elnöksége.

— **Magyar név.** Goldman Gyula sümegei il- letőségű lakos, valamint kiskorú gyermekei: Béla, Sándor, Anna és Lajos Tihamér vezeték- nevüket Gyarmatira változtatták.

— **Pályázat.** A sümegei járásbírósnak Szer- dahely Károly kinevezésével megüresedett albi- ró állására szóló pályázat megjelent. A kérvé- nyeket két hét alatt kell benyújtani.

— **Táncmulatság.** A sümegei róm. kat. legény- egyesület szeptember 11-én zászlószentelési év- fordulója emlékére a lévő egyesület kertjében zártkörű táncmulatságot rendez. Belépő-díj sze- mélyenkint 1 K, családjegy 2 K 40 f. Felülíze- téseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtat a rendezőség. Kezdeté délután 4 órakor. Hívős idő esetén a mulatságot a teremben tartják meg.

— **Premier.** Szalay Sándor nagykanizsai ál- lami iskolai igazgatónak, a Zala felelős szerkesz- tőjének *Hullám Agnes* című népdramáját augusz- tus 27-én mutatta be Nagykanizsán Kövessy Al- bert színtársulata. A darab nagy hatást tett a közönségre. Szerzőjét a közönség lelkes, meleg óvációban részesítette.

— **A sikkasztások.** Aratás után nagyobb mértékben megindult az adófizetés. Most azután hetenkint több eset merül föl, hogy a város volt irnoka, Horváth János, az adózőktől átvett pén- zeket elikkasztotta. Manipulációt rendszeren olyképpen követte el, hogy az adófizető polgár könyvébe be írta a teljes összeget, azonban a főkönyvbe csak annak 4-ed—5-öd részét vezette be s ez szolgáltatta át a pénztárosnak is. Most a rászédelt adózők, hosszú orral távoznak a városházáról, átkozzák hiszékenységet és bi- zalmukat. Horváth Jánosról semmi biztos hír. Hogy elemészttette magát, az csak kőszá hir s hitelre nem talál. Ugy látszik már, hogy a körö- zés hiába való volt. A kárvallottak azonban okulhatnak belőle. Mert hisz maga kárán tanul a magyar.

— **Beírások.** Lapunk zártáig a helybeli állami reáliskolába 71, a felső leánynevelőiskolába 20, az elemi fiu- és leányiskolába 122 tanuló irattak be. A beírás folyik.

— **Baromfitenyésztés.** A sümegevidéki gazda- kör, hogy a baromfitenyésztést emelje, a szept. 26-án tartandó állatkiállításra a jutalmak egy- részét törzs. baromfiakban adja. F. hó elsőjén már megérkezett 6 kakas és 2 tyúk, orpington fajta. Gyönyörű, nagy testes állatok, teljesen vörös tollazattal. Az állatok *Szeesbáy* Lajos dö- mötöri földbirtokosnak a veszprémi kiállításon kiállított baromfiából valók, a kiállításon álta- lános tetszést arattak s kitüntetést nyertek.

— **A szőlőtulajdonosok figyelmébe.** Az ellát- járáság figyelmezteti a szőlőtulajdonosokat, hogy a kedvezményes adó alá eső bor-mennyiséget szept. 15-ig okvetlenül bejelentésük, mert a ké- sőbb érkező bejelentéseket figyelembe venni nem lehet.

— **A tüdővész pusztítása.** A magyar biroda- lombban 1904. június havában 6529 egyén halt el tüdővészben. Ebből Zalára 153 haláleset jut.

— **Felülfizetés.** A sümegei iparos ifjuság egye- sületének aug. 20-án tartott táncmulatságán fel- ülfizettek: Eitner Zsigmond 10 K, Eitner Jenő 5 K, N. N. 3 K, Orbán István, Márkus Ignác, Farkas Sándor 2—2 K, Zschiesche József, Lázár István 1.60—1.60 K, Mandelbaum Adolf 1.40 K, Eitner Sándor, Máthé Mihály, Németh Ferenc, Grünfeld J., Klein Mór, Darvas Nándor, Csutorás

József, Sugár Jákó, Miksi János, Urr Pál, Galgóczi Ferenc, Horváth József, Mojzer József 1-1 K, Kláfi Lajos, Nagy István, Scheer Jakab, Böhm Pál 60-60 f, Tavaszai Jenő, 40 f, Kellemen Vince 30 f, Miskó Sándor 20 f. — Összesen: 44 K 70 f, összes bevétel 178 K 50 f, kiadás 93 K, tiszta jövedelem 85 K 50 f.

Halálozás. Közserzetben állott kiérdemesült tanító halt meg Zalaegerszegen: — Kontor Mihály. Mindenki szerette a jó humorú öregot, aki csak 3 éve vonult nyugalomba. Halálát a zalaegerszegi áll. elemi iskola tanítótöredéke gyászjelentéssel tudatta.

— **Baleset.** Böhm Rezső gércsei vendéglős kocsi, a 21 éves Hübör József aug. 31-én két hordó, mintegy 7 hl. borral a kocsit mellett haladva hajtott Sümeg felé. Mikor a temető dombra ért, megkötötte a kereket. Eközben a lovak valamitől megijedtek, nagyot rántottak a kocsin s a kötélzár elszakadt. Örült vágatásnak iramodtak a megvadult állatok. A kocsi húzta a gyeplőt rövid ideig, de aztán kerék alá rántották a lovak s ez egyik lábán át is ment. A kocsi ott maradt az úton, a lovak pedig örült futásban nyargaltak le az Árpád ucca lejtőjén. A szolgabírósalg előtti sarkon az egyik ló nekivágódott az utest szélén kiálló nagy kőnek s élettelenül esett össze. Erre a kocsit megállított. A két hordó kivágódott a kocsiból s messze elgurult. Szerencsére, a kocsi s lábán és fején esett nagyobb zúzódások árán megmenekült. A hordóknak sem esett némi könnyezésen kívül egyéb bajuk, amit hamar előlítottak. Hamarosan óriás népcsoport támadt a kocsit körül és sajnálkozva nézték a szép lovat, amelyet a győmester elszállított. A kocsist a helybeli kórházban ápolják. A gazdát táviratban értesítették a bajról s kocsiját, lovat megérkezéig Kálmán vendéglős gondjaira bízta.

— **Zsebmetsző a vonaton.** Szilády József sümegei marhakereskedő aug. hó 30-án Tapolcáról jött haza felé a vasúton. A tomaji állomást elhagyva elszunnyadt. Uzza táján egy rántásra ébredt fel s meglepetve látja, hogy mellette levő utitársa egyik kezével átütötte a másikkal erszényét már kicsippte zsebéből, de ez az egyik gombon megakadt. Szilády torkon akarta ragadni a zsebtolvajt, de az egyet lökött rajta s ovel a kocsit nyitott ablakán kiveti magát. Semmi baja sem esett a gazembernek s gyorsan futásnak eredve, csakhamar eltűnt az erdőben. A csendőrök nyomozzák a vakmerő zsebtolvajt, akit hamis pénzforgalomba való hozatala miatt is keresnek.

— **Tűz.** Győmörén szeptember 1-én éjjel 11 órakor Csalló József háza ismeretlen okból kigyulladt és elhamvadt.

— **Kiadó lakás.** Egy kétszobás lakás minden hozzátartozóval együtt kiadó. Bővebbet Talabér Károlynál, Sümege.

— **Árverés.** Apfel Kálmán örökösai a sümegei 773 és 774 számú telekkönyben, továbbá 1537. hrsz. alatt foglalt hamuházi káposztáskertet f. hó szeptember hó 22-én délelőtt 9 órakor a sümegei m. kir. járásbírósalg telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében önkéntes bírői árverésre bocsájtják. A 774. sz. ház (postaház) kikiáltási ára 7861 korona, 773. sz. házé 3220 korona, a káposztáskerté 46 korona.

C S A R N O K.

A fekete gyémántok országában.

I.
A meleg minden fejlődés forrása.
A jó Isten, aki millió évekre előre lát, talán millió évekket ezelőtt a napsugár melegét elrakta a föld mélyébe, vastag kéreg alá, hogy gondoskodjék a jövő évezredek technikájának legfőbb erőforrásáról, a hőről. Fekete rétegekben megszállva nyugszik ott az évmilliók előtti napsugarak heve. A kutató elme most fölhozza a napvilágra, hogy éltető, mozgató eleme legyen a technika csodálatos alkotásainak.
Régi vágyom volt, hogy lássam a melegség ez óriás rakodót, lássam kőszénbányát. Kapóra jött hát a bécsi kőszénipar egyesület tisztviselőjének Messer Jakab barátomnak szíves meghívása a csingervölgyi kőszénbányák megtekintésére. Vasárnap este utnak indultam a sümegei gőzmalom tulajdonosával, Zschiesche Józseffel, akinek malmát szintén az ajkai szén mozgatja. Celledőmökön talákoztunk Messerrel s másnap hajnalban robogott velünk a vonat Ajkára.
Az állomáson várt ránk a csingervölgyi telepkocsija s ezen vagy félórai folyton kapaszkodó út után a telepre értünk.
Kedves, barátságos úrnő fogadott bennünket, Riethmüller Armin bányafelügyelő felesége. Maga s házigazda Günther vezérigazgatóval már Veszprémben ment a kiállítás megtekintésére. Még

szűcsöztük a párolgó illatos teát, ez a korai kelés és hűvös hajnali levegő után szinte felüdített bennünket, mikor betoppant Rónay Ernő számírt, Riethmüller veje. Kérésünkre a legnagyobb készséggel vállalkozott, hogy a telepet megmutalja ó.

Szíves kalauzolásával megnéztünk mindent. Viseltes bányászruhát öltve s rossz kalapot csapva fejünkbe, szerkocsira ültünk. Ez gyorsan vitt felé a Csingervölgyben. E völgy jókora folyónak kiszáradt medréhez hasonló. Eredékekkel előbb, midőn az őstengerből mindjobban fölemelkedett a szárazföld, bizonyosan víz hőmpölygött tova benne. Jobbról balról részben kopár, részben ritkás cserjékkel és apróbb fákkal borított hegylanc szegi be a völgyet. Középen az iparvasut sínpara nyújtózik végig hát km. hosszúságban. Ezen két gőzgép, az Ajka és a Csingervölgy vontatja a kőszent az ajkai vasúti állomásra.

Amint megindultunk a felé gyorsan futó szerkocsin, jobbra balra a különféle bányászlakások, iskolaépület, kocsi, állomásház gyorsan tűntek el mögöttünk.

Elsőben a két nagy gépházat szemléltek meg. Hatálmás gépek működtek itt, amelyeknek befalazott kazánóriások ontják a mozgató erőt. Kiválóan érdekes a kőszénosztályozó. A leöntött kőszén nagy forgó hengerekbe hull, ezek nagyság szerint darabos, dió, dara és porszenre osztályozzák a szenet. Alul azután hosszú, keskeny, láncszemű mozgó lemezekre esik a szén, ahol fűrge újú leányzó gyorsan szedik ki a schiffereket, a palás kőszent, mert nem való eladásra. Hasonlóképpen nem értékesítik a porszenet sem. Ez osztályozással javítják az ajkai szén minőségét.

A bányába az 1903-ban nyitott Armin aknában szállottunk le. Az akna fölött ott van a magyar bányász üdvözlő: *„Fő szerencsét!”* Hűvelykújjnyi sodronykötél szálán eresztettek le a 184 méter mély bányába. Bányaméccsel mindegyikünk kezében, némi elfogódottsággal szívünkben léptünk akkora *lifre*, amelyen 5-en (mert egy bányásziskolai növendék is vezetett bennünket) szűkösön megfűrtünk. Szépen szálltunk mindig mélyebbre. Egyszer csak sűrű eső omlott ránk, a földrétegben levő víz csöppjei. Nem sokáig tartott az esőzés, azután száraz levegőben egyszerűen csak a bánya fenekét értük.

„Fő szerencsét!” üdvözlöttük egymást s megindultunk a fekete gyémántok birodalmában.

A bánya vagy 2-3 m. széles, 2 m magas trapéz alakuan nyíló folyosókból áll. Sokszor azonban görnyedve haladhatunk csak, mert a folyosó nem üti meg a közép ember magasságát sem. A folyosót jobbról, balról és fönt telegráf pózna vastagságú cohorokkal ducolják meg, amelyek felméteres távolságban sorakoznak egymás után.

Hosszu ideig mentünk egyik főfolyosón, míg végére értünk. Ott egy bányász két fiuval furta a kemény mészkövet egy tekercses furóval. A mészkő között vékonyabb vastagabb kőszénréteg buzódot, de legvastagabb helyén sem lehet több 85-40 cm. méternél. Megfurva a követ dinamittal robbantják szét a kemény kőzetet. Vezetők szerint még csak két méternyre kell a folyosót ásni, míg a megfelelő vastag kőszénrétegre érnek.

Innen vezetünk vittek tovább a nagy labirintban, folyosóról, folyosóra, míg oda értünk, ahol a munkások káthegyű csákánnyal vágják a csillag fekete ásványt.

Mentünk tovább gyors tempóban, folyosóról folyosóra. Lábnak alatt csemcegett a vizes fekete sár. A levegő változatos. Némely helyen olyan meleg, hogy ugyancsak gyöngyözött homlokunk s izzadtunk a bányász ruha alatt. Azután hűvös légáramba értünk, majd hideg szél csakugy sügött-bugott körülöttünk, mintha zuglódnék, miért háborgatjuk az ősvilág csendes néma birodalmát. Utunkban hol a levegőszállító deszkából összerótt négyzetletű csővezet, hol meg 20-40 cm. széles csacsogó patak kísért bennünket. Vízét szivattyúval huzzák ki a bányából. Utközben megnéztük a villamos telepeket, a bánya föld alatti istállóját, amelyben ekkor négy erős nagy ló pihent munkája után.

A fekete örök éjszakában sűrűen csillogtak a fényes pontok, a szerte dolgozó munkások mései. Leginkább a csille toló fiatal munkásokkal talákoztunk. *„Glück auf!”* szólnak ök; *„Fő szerencsét!”* adom vissza az üdvözetet én.

Eleven, munkás élet folyik a mélységben. Folyik szakadatlanul éjjel-nappal. A bányászok esti 6 órakor váltják föl egymást, így szinte örökös a munka, vágják a szenet, rakják a szállító csillébe s vagy munkások gyalogszerrel vagy egy-egy ló huzza a folyosók fenekére lerakott keskeny kettős sínparon az aknához, ahonnan felvonja a gép a napfényre, az édes, meleg napvilágra.

A megrakott csillék földszintre juttva, sodronykötél-pályán sűrű egymásutánban futnak a gépházba, a zosztályozás és a selejtezés megejtése végett.

Két órahosszat időzünk a bánya mélyében, szinte pihenés nélkül. Egyik fordulónál a derék bányászok három üdvözlő lövéssel is köszöntöttek bennünket. Mint a menyörgés robaja hangzott a labirintus üregében a dördülés hangja.

Egyszer csak agyagos talaju, bővizű tárnába jutottunk. Cipőnk majd bokáig süllyedt az agyagnak nedvben dús marasztaló sarába. Megelégeltük a sőtát s kértük vezetőinket, hogy a legrövidebb úton vezessenek ki bennünket, Folyton dombnak haladva a régi aknához értünk, ahonnan már csak 35 m. mélységhől felhúztak a föld színére.

„Fő szerencsét!” üdvözlöttük a kedves, az éltető napsugarat s azután elollottuk a méceset s a szerkocsira ülve egy jámbor, félig nyugalomba került ló, Rónay ur sűrű nóggatására ismét föl vitt bennünket a lakótelepre.

Itt a bányászruhából kibujva s a bánya fekete mocskából alaposan kimosdózva, Riethmüllerék szíves vendégszerető házában izes ebéd s finom somló bor mellett hamarosan kipihentük a több órai tapasztalatdús kóborlás fáradalmait.

Az idő gyorsan telt. Még meg akartuk nézni az ajkai üvegutatót is. Ilő köszönettel búcsút vettünk hát kedves házfasszonyainktól, Riethmüllernek és leány: Rónayné urnóktól s Rónay urral kocsira ülve lehajtottunk az ajkai hutához. Itt zárt ajtókra leltünk. A középpont jelölés engedelmé nélkül senkinek a hutát meg nem mutatják. Kissé hosszú orral húzódtunk az ajkai vasutállomás várótermébe és vártuk a vonatot.

Végre herobogott a vonat s én Zschiesche barátommal megköszönve Rónay Ernő magyáros szíveségét s búcsút véve Messer barátunktól, aki Veszprémben utazott, érdekes, kedves nap emlékével tértünk haza Sümege.

Minden családnak
saját jól felfogott érdekében csak is

**Kathreiner-féle
Kneipp-maláta kávé**

szabadna pótléku használnia
a mindennapi kávéitalhoz.

30 napi próba!

A világhírű John Scott, Mar-
itt és Holzer amerikai
órágyárosok megbízásából,
kik gyártmányukat Európában is
híressé akarják tenni és ezáltal az
olcsó »Syst Roskopfe« jegyű órákat
tulversenyezni, küldök utánvéttel
vagy az összeg előzetes beküldése
mellett.

csak 2 frt. 80 kr.-ért

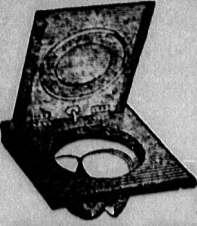
Egy igen nélkülözhetetlen nickel anker remontoir »Scott
Watch Patent« jegyű zsehorát, erős 36 óras, pillanatra
pontosan járó nickel szerkezettel, zománczott előlappal,
permutatóval 5 évi jótállás mellett. (Minden zsehorához
egy elegáns goldin óralánc és reklámciikk ingyen mel-
lékelletik).

Nem megfelelőnél a pénz vissza azért kockázatás kizárva

M. J. Holzer
Óra és aranyáru gyári raktár nagyban.
Krakau (Öst.) Dietelgasse 66.
A cs. és kir. államhivatalnokok szállítója.
Képes árjegyzék órákról és aranyárukról ingyen és
bérmentve.
Ügynökök kerestetnek
Hasonló hirdetések utánzatok.

Sok ezer ember egészségéért
 legja megvédelni a legújabb, szabadalmazott
„Japán“ kloset-ülést.

Minden árnyékszékre alkalmazható.

Vizűblítés nélkül!
 Teljesen szagtalan!
 A legnagyobb tisztaság!
 Nem lagyhat bel!
 Nem dugulhat bel!
 Léghuzatmentes!

Jetegapolási cikkek. Szobaklosettek.
 Betegtoló kocsik.
 Képes árjegyzék kívánatra ingyen.
Guttman L. kloset-gyár
 BUDAPEST, IV., Városház-utca 2. szám.
 (Kövérhí Lajos utca sarkán.)

BRÁZAY FÉLE
SÓSORSZESZ
 NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
 KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
 MAGNÁLATI UTÁBÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
 MELLÉKELVE VAN!

Jónak, a jobb
 az ellensége.

Törpe a legjobb az eddig használtban levő
 szappan, szód, por, stb. anyagoknál vésson és pamut
 ruháknak mosására, a Schicht által utonnan felhaldt

mosó kivonat,

„Asszonydicséret“

végjegy,
 a ruha beáztatására.

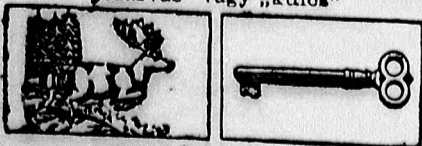
Előnyök:

1. Az eddig erőteljes volt mosást NŐT a földre
 kitérve.
2. Férdeket a nagyokra.
3. A szoda használatát teljesen fölkezesed tosz.
 Annyogy kevesebb, tehát kevesebb is várásolja
 ruhát.
4. Egy a kezesnek, mint a ruhának teljesen ártal-
 matlan, amélti az alatt jegyett szög keseséget
 vált.
5. Rendkívül kideésen folytán olcsóbb, minden más
 mosószertől.
6. Rendkívül kideésen vált minden háziasszony és
 mosószertől egy egyszeri kísérlet után.

Mindenütt kapható.

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulos“

leggyel
 legjobb, legkideésőbb és annél fogva legolcsóbb szappan.
 Minden káros aiktészemöl mentes.

Mindenütt kapható!

Örökdéleznél különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab
 szappan a „Schicht“ névvel és a fenti végjegyek egyikével
 legyen ellátva.

Schicht György, Aussig
 A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai
 szárazföldön.

Hirdetéseket
 jutányos áron felvesz
 a kiadóhivatal.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés és más ideges bajban szenved,
 kérjen iratot ingyen és bérmentve a szabd,
 hattyú gyógyszerár által Majna-Frankfurt

A hölgyvilág részére!!

Minden t. hölgy saját maga, minden divat szerint,
 fáradság nélkül készítheti

ruháját a **Guschelbauer Antal-féle**
szabályozható női derék-szabászati készülék

segélyével anélkül, hogy a szabászati rajzot megtanulta volna.

Eme készülék minden testalkat részére szabályozható.

Akadémiailag vizegázott.

Számos elismerő-irat.

Utánvét mellett!

Egy készülék ára 3 korona.

Utánvét mellett!

Minden kulturállamban törvényesen védve és szabadalmazva.

GUSCHELBAUER ANTAL, SOPRON.

Képviselek minden helységben keresztetnek.

Magyarazatot ingyen küldök.

Megérkeztek Sümege! Grünfeld J. szabó üzletébe a legújabb őszi
 és téli valódi hazai divatszövetek, melyből
 a legolcsóbb és legelőnyösebb feltételek mellett készítek a legjobb **fővárosi munkások**
 által divatos öltönyt, felöltőt, téli kabátot, és külön divatmellényeket. Raktáron tar-
 tok kész férfi-, fiu- és gyermekruhákat, mindennemű utazó és rövid bundákat. Készítek
 legújabb szabás szerint mindennemű papi ruhákat, címádot, reverendát; vasuti tisztai
 és altisztai egyenruhákat, **divatos női kabátokat** és mindennemű Libéria ruhákat urad-
 lalmak részére. Kapható divatos **gummizott szövet esőköpeny** minden színben 30 koro-
 nától feljebb. — Az üzletemben készült ruhák minden hónapban egyszer **díjtalanul**
 vasaltatnak. — Vidéki meghívásra dús választékú mintáimmal személyesen megjelenek.
Tessék meghívást küldeni, azzal nem jár semmi kötelezettség és csak az olcsóság és
 jó minőség végett megtekintené mintáimat. — **Gyári árban** kaphatók a legjobb minő-
 ségű szövetek és minden hozzávaló **béllések** nagy választékban.

Becses pártfogását kérvén, maradék teljes tisztelettel

Grünfeld J. szabó nagy szövetraktára.

Pollák Testvérek

cementárú-, márvány-mozaik és fémfényű-lemez-gyár
 beton-építkezési-vállalat és építőanyagok gyári raktára

Tapolcán.

Bátrak vagyunk az alantabb felsorolt, általunk készített **cement árúkra**,
 valamint raktáron levő **építő anyagokra** a közönség becses figyelmét fehvini.

Elsőrendű minőségű különös olcsó **cementlapokat**: előház-, templom-, fo-
 lyosó-, konyha-, udvar-, járda-, istálló- és egyéb kövezetekre.

Terazzo-márvány-mozaik burkolat, márvány-mosaik és fémfényű-lapokat.
Mindennemű cement-beton-burkolatot.

Csömösztölt betonból készített **csöveket** mezei utakhoz szükséges hidaknál,
 átjáróknál és átvezetéseknél.

Lépcsőket, jászolok, lábbraktartók, kutkák, hornyolt tetőcserepek.

Mindennemű tetőfedésre:

Kátrányos és aszfalt köfedél és eiszigetelő-lemezeket 10 méteres tekercsekben.
 Mint olcsó és kitűnő minőségű fementesítő-szer:

Kátrány és Carbolineum

építkezésekre és gazdasági eszközökre, használt fák vízmentessé tétel, valamint sző-
 lőkarók, deszkák, zsindelyek **korhadás és rothadás** ellen való megóvás céljából.

Elvállalunk nedves falak szárazzá tételét a legjutányosabb árak mellett.

Megtisztelő becses rendeléseit kérve

kiváló tisztelettel

Pollák Testvérek.